şeyler mal kabul edilmezler. Kısacası bir şeyin mal kabul edilebilmesi için insan doğasının o şeyi elde etme konusunda istekli olması ve Kur'an'da yasaklanmış şeyler grubuna girmemesi gerekir.

BİLGİ KUTUSU

Osmanlı'nın son dönem fıkıh eserlerinden Mecelle'de mal şöyle tanımlanmıştır: "Mal, tab'-ı insânî mail olup da vakt-i hâcet için iddihar olunabilen şeydir ki menkule ve gayr-i menkule şamil olur." (Mecelle, md. 126.) Yani mal, insan tabiatının meylettiği, ihtiyaç için elde biriktirilebilen şeyler olup, menkul ve gayrimenkulü kapsamına alır.

Mala ilişkin diğer bir ayrım da malın mütekavvim ve gayri mütekavvim olmasıdır. Fıkha göre buğday, arpa, koyun, at, taşıtlar gibi yenilmesi, içilmesi veya kullanılması dinen meşru olup iktisadi değeri olanlara "mütekavvim mal" denir. Bu özelliklere sahip olmayanlara ise "gayr-i mütekavvim mal" denir.

Sonuç olarak, insanların yeme, içme, giyinme, barınma, seyahat ve benzeri günlük ihtiyaçları için yararlandıkları meşru nitelikli her şey fıkıhta mal kapsamında değerlendirilmiştir.

İslam'da Mülkiyet ve Malın Konumu: Mülkiyet kişi ile eşya/mal arasındaki hukuki bağa denir. Bu ilişki kişiye malı üzerinde meşru nitelikli tüm tasarruflarda bulunma ve başkasının o mal üzerinde tasarrufta bulunmasını engelleme yetkisini verir. Mülkiyet konusu tarihte çok büyük tartışmalara neden olmuştur. Geçen yüzyılda ortaya çıkan kapitalizm, komünizm ve sosyalizm gibi ideolojilerin temelini mülkiyet tartışmaları oluşturmuştur.

İslam'a göre kâinatın ve dolaysıyla kâinattaki bütün varlıkların tek sahibi Allah'tır. Allah varlıkları insan için yaratmış ve onun hizmetine sunmuştur.[36] İnsan bu varlıklar üzerinde sınırsız malik değildir. Aksine o, Allah'ın belirlediği sınırlar çerçevesinde malda tasarrufta bulunma yetkisine sahip bir emanetçidir. Buna göre mal insanoğlunun elinde emanettir. Emanetçi nasıl ki malı sahibinin arzu ve istekleri doğrultusunda korur ve yönetir ise insan da sahip olduğu malı onun asıl sahibi olan Yüce Allah'ın koyduğu ilkeler doğrultusunda değerlendirir. Bu konudaki temel ölçü varlıkların, asıl sahibinin Allah olduğunu kabul edip varlıkla olan ilişkiyi bu anlayış temelinde kurmaktır.

İslam da kişinin mülkiyet hakkı korunmuştur.

Kur'an-Kerim'de mala çok önem verilmiştir. İnsan için evlat ne kadar önemli ise mal da o kadar önemlidir.[37] Müminlerin özelliklerinden biri zekât

36 Bkz. Bakara suresi, 29. ayet; Câsiye suresi, 13. ayet.
37 Bkz Enfâl suresi, 28. ayet.